

Obsah

Seznam používaných zkratk	9
Předmluva	10
I. Ústava	12
1. Ústava a stát	12
2. Ústava a ústavnost	15
3. Teoretický základ ústavy a otázka její změny	18
3.1 Teorie suverenity lidu	21
3.2 Koncepce omezené vlády: vláda právní a právní stát	23
3.3 Legitimita	28
3.4 Princip oddělení moci a systém brzd a rovnováh	29
4. Parlament	34
4.1 Funkce parlamentu	35
4.2 Struktura parlamentu	40
4.3 Otázka přímé demokracie	47
4.4 Volby	49
5. Výkonné orgány	53
5.1 Hlava státu	54
5.2 Vláda	56
5.3 Správa	58
6. Soudy	59
6.1 Ústavní soudnictví	60
7. Český ústavní vývoj	61
8. Ústava České republiky	67
9. Územní samospráva	70
10. Státní symboly	73
II. Ústava České republiky	77
Preambule	78
Hlava I. Základní ustanovení	80
Hlava II. Moc zákonodárná	90
Hlava III. Moc výkonná	114
Hlava IV. Moc soudní	135
Hlava V. Nejvyšší kontrolní úřad	150
Hlava VI. Česká národní banka	152

Hlava VII. Územní samospráva	154
Hlava VIII. Přejchodná a závěrečná ustanovení	160
III. Úvod do problematiky lidských práv	165
11. Lidská práva a jejich význam	166
12. Přirozené a pozitivní právo	167
13. Svoboda	170
14. Rovnost	172
15. Historie a myšlenkový vývoj lidských práv	177
16. Významné dokumenty ve vývoji LP ve 20. století ..	182
17. Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod	184
18. Lidská práva na území ČR	186
19. Listina základních práv a svobod ČR	189
20. Spravedlivý proces, nezávislost a nestrannost soudů	191
IV. Listina základních práv a svobod	195
Hlava I. Obecná ustanovení	198
Hlava II. Lidská práva a základní svobody	202
Hlava III. Práva národnostních a etnických menšin ...	226
Hlava IV. Hospodářská, sociální a kulturní práva	228
Hlava V. Právo na soudní a jinou právní ochranu	238
Hlava VI. Ustanovení společná	244
V. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky	247
VI. Literatura	255

Ukázky soudních případů

(ÚS – Ústavní soud ČR, ES – Evropský soud pro lidská práva)

1. Rovnost u Ústavního soudu ČR	174
2. Zákaz mučení, nelidského, ponižujícího zacházení nebo trestu (Costello-Roberts v. UK, trest ve škole; Tyrer v. UK), ES 1993, 1978	204
3. Právo na lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu jména (ústavní stížnost J. D.), ÚS 1995	208
4. Respektování soukromého života (Modinos v. Kypr, homosexuálové), ES 1993	208

5. Respektování obydlí (S. v. Francie), Evropská komise pro lidská práva 1990	211
6. Respektování korespondence (Luedi v. Švýcarsko, opatření v demokratické společnosti nezbytné), ES 1992	213
7. Svoboda projevu (Lingens v. Rakousko, kritika rakouského kancléře), ES 1986	217
8. Svoboda projevu (projev symbolický, emotivní, znesvěcení vlajky), Nejvyšší soud USA ...	217
9. Svoboda shromažďovací (Platform ... v. Rakousko, ochrana před protidemonstrací), ES 1988	221
10. Právo sdružovat se na ochranu svých zájmů (Young, James, Webster v. UK, negativní aspekt) ES 1981	231
11. Právo na vzdělání, právo domáhat se stanoveným postupem svého práva (ústavní stížnost a návrh R. K., rozhodnutí o nepřijetí na vysokou školu), ÚS 1996	236
12. Rovnost účastníků v soudním řízení a princip spravedlivého procesu (návrh skupiny poslanců, institute anonymního svědka), ÚS 1994	239
13. Není trestu bez zákona (návrh skupiny poslanců, vyhláška města Brna), ÚS 1995	240
14. Zákaz dvojího trestu (ústavní stížnost J. Ř., trvalé odmítnutí vojenské služby), ÚS 1995	242

Schémata a tabulky

Rok přijetí ústav některých zemí	14
Koncepce suverenity lidu v některých ústavních dokumentech	22
Princip oddělení státní moci a princip brzd a rovnováh .	31
Dělba moci v Ústavě ČR	32
Volba a jmenování nejdůležitějších ústavních orgánů ČR	34
Struktura parlamentů v některých zemí	42–43
Výhody a nevýhody Senátu	44–45
Výhody a nevýhody volebních systémů	51
Proces schvalování zákonů	110

Seznam používaných zkratek

ČNB – Česká národní banka

ČRo – Český rozhlas

ES – Evropský soud pro lidská práva

Evropská komise – Evropská komise pro lidská práva

Evropský soud – Evropský soud pro lidská práva

HSKP – hospodářská, sociální a kulturní práva

Listina – Listina základních práv a svobod

LP – lidská práva

NKÚ – Nejvyšší kontrolní úřad

NS – Národní shromáždění

NSS – Nejvyšší správní soud

OSŘ – občanský soudní řád

P – Parlament ČR

Prezident – prezident republiky

(jinak je uvedeno prezident NKÚ)

PS – Poslanecká sněmovna

S – Senát

Sněmovna – Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR

Úmluva – Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (Evropská úmluva)

ÚS – Ústavní soud ČR

ÚSC – územní samosprávný celek

Ústava (na rozdíl od „ústavy“) – Ústava ČR

VÚSC – vyšší územní samosprávný celek

ZPS – základní práva a svobody